

MESLEĞİMİZİN GELECEĞİ VE İŞSİZLİK SORUNU

Dr. Kemal TÜRELİ, MTA Genel Müdürlüğü MAT Dairesi, ANKARA
Araş, Gör. Kuddusi KARAKUŞ, ÂÜFF Jeoloji Müh, Bölümü, ANKARA

GİRİŞ

Üniversitelerimizde eğitimin niteliği ve kalitesi tartışılırken, henüz İstenilen düzeydeki eğitim kalitesi tutturulmamışken ve ülkemizde büyük bir istihdam sorunu yaşanırken önce üniversitelerin sayısı 55'e yükseltildi, bu yetmezmiş gibi bir de ikili eğitim (gece eğitimi) bir dayatmayla üniversitelerimize girdi.

Henüz birkaç üniversite dışında kalan üniversitelerimizde gerekli laboratuvarlar oluşturulmamışken, gerekli cihazlar ve donanımlar sağlanamamışken böylesine önemli kararlar başta ülkemize ve üniversitelerimize neler getirecek, neler götürecektir?

Ülkemizin bugünü ve geleceği açısından yaşamsal önemi olan doğal kaynaklarımızın (maden, kömür, endüstriyel hammaddeler, petrol, su, vb..) araştırılıp değerlendirilmesi, her türlü jeoloji haritalarının hazırlanması, yerkabuğu üzerine oturtulan baraj, köprü, tünel, santral gibi ülke ekonomisine yön veren büyük ölçekli yapıların zemin etüdleri, yer seçimi ile bazı çevre ve kentleşme sorunlarının çözümü Jeoloji Mühendislerinin sorumluluk alanlarından bazılarıdır. Bu sayılanlardan da anlaşılacağı gibi ülke ekonomisine doğrudan damga vuran kararlarda büyük sorumluluğu olan Jeoloji Mühendisliği disiplininin kendine özgü bir eğitimi gerektirdiği bilinmektedir.

Türkiye'de jeoloji eğitimi ve sorunlarıyla ilgili olarak bugüne kadar Jeoloji Mühendisleri Odası kurumsal düzeyde, kimi öğretim üyeleri (Kasapoğlu,1976; Özsayar,1977; Altınlı,1977,1979; Tatar,1979) Kişisel düzeyde pek çok kez uyarı ve önerilerde bulunmuşlardır.

JEOLOJİ MÜHENDİSLİĞİ EĞİTİMİ VE KONTENJANLAR

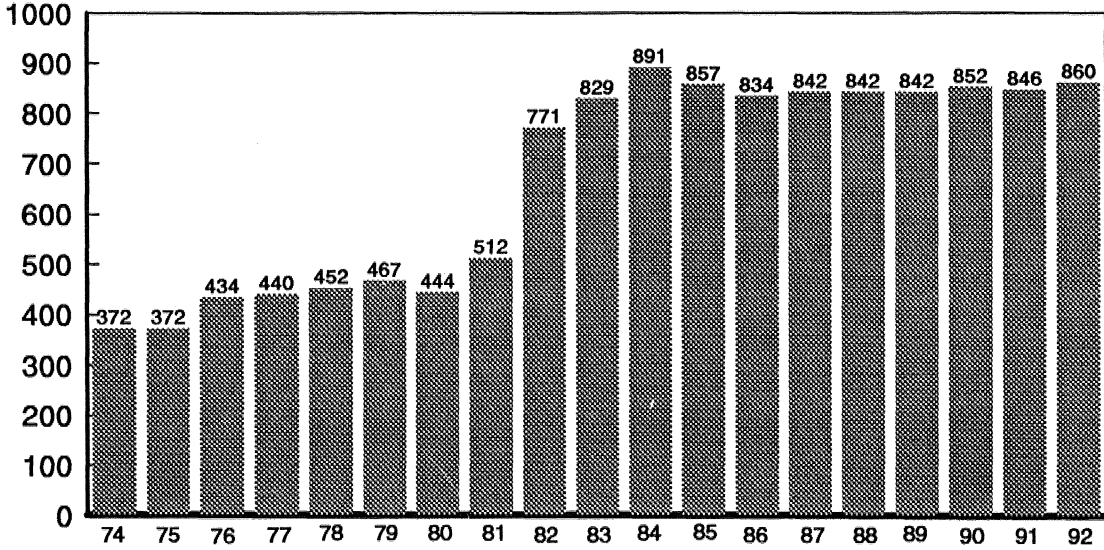
Ülkemizde İlk olarak 1947 yılında İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesinde jeoloji eğitimine başlanmıştır. Jeoloji Mühendisliği eğitimine ise 1960 yılında İTÜ'de başlanmıştır. Bunu sırasıyla 1963'de ODTÜ, 1965'de KTÜ, İOëffde Hacettepe Üniversitesi, 1971'de İÜFF ve AÜFF, 1976'da Ege Üniversitesi, 1977'de Selçuk Üniversitesi, 1978'de Fırat Üniversitesi, 1979'da Çukurova Üniversitesi, 1983'de Akdeniz Üniversitesi ve son olarak 1984'de İse Cumhuriyet Üniversitesi izlemiştir. Bugüne kadar geçen 45 yıllık süreç içerisinde kimi üniversitelerimizde Mühendislik programlarının yanı sıra Lisans ve Ön Lisans uygulamaları da yürütülmüş, 1975 yılında toplanan Üniversiteler Arası Kurul kararları doğrultusunda Lisans eğitime zaman içerisinde son verilmiştir, 1979 yılından bu yana tüm üniversitelerimizde Jeoloji Mühendisliği eğitimi yapılmaktadır. Bu arada bu ortak uygulamanın dışına çıkılarak1977 yılında, Hacettepe Üniversitesi bünyesinde açılan Hidrojeoloji Mühendisliği bölümüne öğrenci alınmıştır. Bu uygulama bugün de sürmektedir.

Üniversitelerimizin Jeoloji Mühendisliği bölümlerine 1974 * 1992 yılları arasında yerleştirilen öğrenci sayıları Çizeige-1 ve Şekil-1 de verilmiştir, (Onat 1982, ÖSYM Kılavuzları 1983, 1984, 1985, 1986, 1987, 1988, 1989,1990,1991,1992),

JEOL. MÜH. BÖLÜMÜ	974	975	976	977	978	979	980	981	982	983	984	985	986	987	988	989	990	991	992
İ.Ü. MÜH. FAK.	55	55	120	72	72	66	73	81	123	123	123	125	126	126	126	126	126	126	106
İ.T.Ü. MADEN FAK.	68	67	64	51	44	39	39	47	62	62	62	62	63	63	63	63	63	63	70
Ö.D.T.Ü. MÜH. FAK.	70	70	70	70	60	50	50	57	85	55	55	52	52	62	62	62	62	62	62
K.T.Ü. MÜH. MİM. FAK.	42	37	35	30	33	37	37	42	80	80	80	78	63	63	63	63	63	63	63
H.Ü. MÜH. FAK.	51	32	45	68*	65*	69*	59*	68*	103	103	103	104	107	105	105	105	115	115	118
A.Ü. FEN FAKÜLTESİ	34	45	50	59	73	72	61	67	86	88	88	88	88	73	73	73	73	73	76
D.E.Ü. MÜH. MİM. FAK.	52	66	50	50	35	60	50	63	78	78	78	78	78	78	78	78	78	78	77
S.Ü. MÜH. MİM. FAK.	0	0	0	40	0	40	40	45	51	60	80	62	63	63	63	63	63	63	65
F.Ü. MÜH. FAK.	0	0	0	0	20	24	25	26	51	51	51	52	52	52	52	52	52	52	56
Ç.Ü. MÜH. MİM. FAK.	0	0	0	0	0	10	10	16	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52	56
A.Ü. İSPARTA MÜH. F.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	77	77	62	63	62	62	62	62	62	65
C.Ü. MÜH. FAK.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	42	42	42	43	43	43	43	43	47
GENEL TOPLAM	372	372	434	440	402	467	444	512	771	829	891	857	834	842	842	842	852	846	860

* Jeoloji Hidrojeoloji Müh. Bölümlerinden alınan toplam öğrenci sayısı

Çizelge-1. Jeoloji Mühendisliği Bölümlerine alınan öğrencilerin üniversitelere ve yıllara göre dağılımı

Şekil 1- Yıllara göre Jeoloji Mühendisliği Bölümlerine yerleştirilen toplam öğrenci sayılarını gösterir Histogram,

JEOLOJİ MÜHENDİSLİĞİNİN BUGÜNKÜ DURUMU

Tüm bu uyarı ve önerilere karşın bugün varılan nokta, hızla artan Jeoloji Mühendisliği kontenjanları, sayıları ikibini aşan ve giderek çoğalan işsiz jeoloji mühendisleridir. Ayrıca üniversitemizin tüm Jeoloji Mühendisliği Bölümlerinde bir türlü istenilen noktaya ulaşamayan düşük düzeyde yapılan eğitimin durumu»

Jeoloji Mühendisliği disiplininin ÖSYS tercih formlarında 6-12, sırada tercih edildiği (yani Jeoloji Mühendisliği disiplininin bilerek tercih edenin olmadığı) bilindiği halde ban üniversitelerimizin ikili Eğitime geçme eğiliminde olmaları düşündürücüdür.

Öte yandan Jeoloji Mühendisleri Odasının kayıtları taranarak çıkarılan işsiz jeoloji mühendislerinin yıllara göre sayıları ve yüzdeleri Çizelge-2 ve Şekih2 de gösterilmiştir. Söz konusu çizelge ve şekil hazırlanmasında bir kaç önemli noktaya özellikle dikkatinizi çekmek isteriz.

Kayıtların taranması sırasında işsiz sayılarını gereğinden fazla abartmamak için; örneğin 1981 yılında mezun olup JMO'ya kayıt yaptırdıktan 3-4 yıl sonra işe girebilenler, meslek dışı (pazarlamacılık, öğretmenlik, vb..) bir işte çalışanlar İşsiz olarak değerlendirilmemişlerdir. Yine çeşitli üniversitelerin Jeoloji Mühendisliği Bölümlerini bitirerek Jeoloji Mühendisi olmuş, fakat JMO'ya kayıt yaptırmamış pek çok Jeoloji Mühendisi bu değerlendirmenin dışında tutulmuştur,

1986 yılında toplam 653 meslektaşımız işsiz iken, sadece 1987-1992 yılı sonunda JMO'ya 1557 üye kayıt yaptırmış, bunların ancak 843'ü İş bulabilmiştir. Yani son 6 yıl içerisinde odamıza kayıt olan üyelerimizden yaklaşık %50'si işsiz durumdadır (JMO'ya üye olmayan İşsiz Jeoloji Mühendislerinin sayısı ise bilinmemektedir). Oysa son 6 yıl içerisinde ÖSYM kayıtlarına göre tüm üniversitelerimizin Jeoloji Mühendisliği Bölümlerine her yıl ortalama 850 kişi alınmaktadır, (Çizelge*!). Bu durumda ortalama her yıl 600-800 kişi üniversitelerimizden "Jeoloji Mühendis" ünvanı ile mezun olmakta ve her yıl ortalama 260 kişi JMO'ya üye olmaktadır (Çizelge-2). Mezun olanların ise ancak % 30-45'i JMO'ya kayıt yaptırmakta ve Jeoloji Mühendisi olarak mesleğini yapmakta, diğer yüzdesi ise başka iş alanlarına yönelmektedir. Çalışanların toplam öğrenci sayısına göre oranı ise % 17-22 arasında olmaktadır. Yani son 6 yıl içerisinde mezun olan her 100 kişiden ancak 17-22 kişi mesleğini yapabilmekte, diğerleri ise ya başka mesleklere yönelmekte ya da işsiz kalmaktadır. Bu rakamlar ise mesleğimizin içerisinde bulunduğu durum ve geleceği açısından oldukça düşündürücüdür.

	974	975	976	977	978	979	980	981	982	983	984	985	986	987	988	989	990	991	992
JMO'ya kayıt olanların sayısı	401	176	203	170	201	344	348	283	240	257	306	245	258	262	292	279	253	227	244
İşsiz sayısı	0	0	0	0	0	14	22	29	55	94	143	125	171	101	131	140	122	98	122
İşsiz %'i	0	0	0	0	0	4.07	6.32	10.2	22.9	36.6	46.8	51.0	66.3	38.5	44.9	50.2	48.2	43.2	50

Çizelge-2. Yıllara göre JMO'ya kayıt yaptıranların dağılımı, işsiz sayısı ve yüzdeleri

SONUÇ VE ÖNERİLER

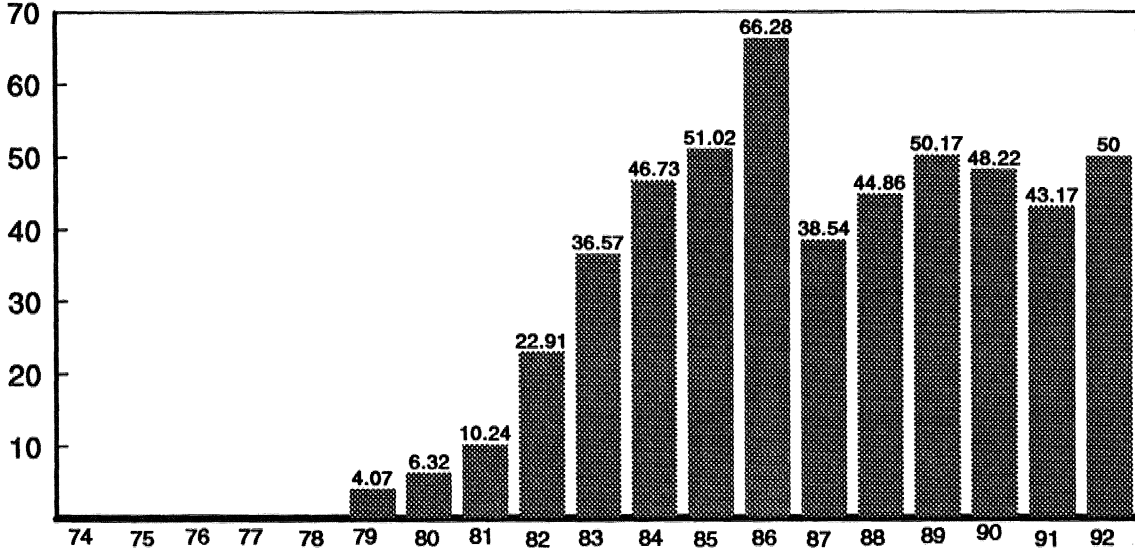
1- Jeoloji Mühendisliği disiplini günümüzde çok yoğun bir İstihdam sorunu ile karşı karşıya bulunmaktadır, Bu nedenle üniversitelerimizdeki kontenjanları artıran ikili (Gece Eğitime) karşı çıkılmalı, Jeoloji Mühendisliği Bölümlerine fazla sayıda öğrenci alınmasına en kısa zamanda son verilmelidir.

2- Çok sayıda saha ve laboratuvar uygulamaları gerektiren Jeoloji Mühendisliği için öğretim kadrosu, araç - gereç, laboratuvar olanakları sağlanmadan her üniversiteye bir Jeoloji Mühendisliği Bölümü açılması uygulamasına son verilmelidir,

3- Üniversitelerimizin Jeoloji Mühendisliği Bölüm kontenjanları başta üniversitelerin ilgili bölümleri» JMO ve Jeoloji Mühendisi çalıştıran kamu ve özel kuruluşlarla bir diyalog kurularak belirlenmelidir,

4- JMO'nun Maden Yasası ve ilgili yönetmelikler, enerji hammaddeleri, yapı üretimi için gerekli jeolojik-jeoteknik étudier, yeraltı suları yasa, tüzük ve yönetmelikleri, depremsellik ve imar yasası vb. gibi alanlarda yapmakta olduğu çalışmalar ilgili kuruluşlar ve özellikle üniversitelerle ortak hazırlanmalı ve desteklenmelidir. Çünkü bu alanlarda atılacak her İleri adım İstihdam sorununa bir çözüm getirecek, işsiz meslektaşlarımıza yeni iş olanakları yaratacaktır,

5- Üniversitelerimiz dört yıllık temel mühendislik düzeyindeki eğitim yüklerini en aza indirerek, ülkemizin jeolojik sorunlarının çözümüne yönelik ve diğer kamu ve özel kuruluşların gereksinimi olan alanlarda Yüksek Lisans ve Doktora düzeyinde uzmanlaşma eğitimine ağırlık vermelidirö

Şekil-2. Yıllara göre JMO'ya kayıtlı işsiz Jeoloji Mühendislerinin yüzdesini gösterir histogram.

DEĞİNİLEN BELGELER

Altınlı, İ.E., 1977, Ulus hizmetinde jeoloji. Yeryuvarı ve İnsan Dergisi., C:2, s:2, 7-8.

Altınlı, İ.E., 1979, Yerbilimcilerimizin sorumluluğu. Yeryuvarı ve İnsan Dergisi., c:4, s;4,33-34.

Kasapoğlu, E.K., 1976, Türkiye'de temel jeoloji eğitimi ve sorunları. Yeryuvarı ve İnsan Dergisi., c:1,s:3, 3-17.

Kasapoğlu, E.K., 1976, Türkiye'de çağdaş düzeyde yerbilimleri eğitim programlarını gerçekleştirebilmek için yapılması gereken ön çalışmalar nelerdir?. Yeryuvarı ve İnsan Dergisi., c:1, s;4,47-49.

Onat, S.A., 1982, 1974-1982 yıllarında yüksek öğrenim programları kontenjanları. ÖSYM Araştırma-Geliştirme Birimi AGB-0009,

Özsayar, T., 1977, Yükseköğrenim çıkmazı ve yerbilimleri eğitimi. Yeryuvarı ve İnsan Dergisi., C:2, s:2, 4-6.

Tatar, Y., 1979, Yerbilimlerinin sorunları. Yeryuvarı ve İnsan Dergisi., C:4, s:1,31-34.